

Відгук отримано
22.10.2021
Голова спеціалізованої
вченої ради ДФ 64.051.033
(Олександр Гавриленко)

Голові

спеціалізованої вченої ради ДФ 64.051.033

Харківського національного університету

імені В.Н. Каразіна,

д.ю.н., професору Гавриленку Олександру

Анатолійовичу

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Фоміна Павла Вікторовича
«Внутрішня система правосуддя міжнародних міжурядових організацій»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 293 –
Міжнародне право галузі знань 29 – Міжнародні відносини

Актуальність теми дослідження. Дотримання прав і свобод людини, гарантованих міжнародними договорами з прав людини та національним законодавством держав є одним із першочергових завдань міжнародної спільноти, що підтверджується Цілями сталого розвитку ООН. Не є виключенням й міжнародні міжурядові організації (далі – ММУО), метою діяльності яких, серед іншого є співробітництво у заохоченні і розвитку поваги до прав і свобод людини (ст. 1 Статуту ООН, ст. 3 Установчого акта Африканського Союзу, ст. 1 Статуту Ради Європи тощо). Разом з тим співробітники ММУО позбавлені права на звернення до національних чи міжнародних судових і правоохоронних органів зі скаргами щодо порушення організаціями їхніх прав, пов'язаних із проходженням міжнародної цивільної служби з огляду на користування такими організаціями імунітетом від національної судової юрисдикції. Означене зумовило створення внутрішніх механізмів урегулювання трудових суперечок, основними цілями яких є дотримання прав і свобод людини співробітників та забезпечення ефективного і безперебійного функціонування самої організації. Функціонування таких внутрішніх систем правосуддя ММУО має базуватися

на умовах незалежності, неупередженості та прозорості. Разом з тим, існуючі системні недоліки в діяльності внутрішніх систем правосуддя ММУО вимагають подальшого дослідження з метою удосконалення процедури урегулювання внутрішніх трудових суперечок.

З огляду на вищевказане, обрана тематика дисертаційного дослідження є актуальною і вчасною для науки міжнародного публічного права.

Структура роботи є логічною та відповідає обраній темі дослідження. Відповідно до цілей, завдань, об'єкта і предмета дослідження робота складається зі вступу, трьох розділів (що об'єднують дев'ять підрозділів), висновків і списку використаних джерел.

У вступі обґрунтовується актуальність теми дослідження, визначається об'єкт і предмет дослідження, його методологічна основа, наукова новизна, теоретичне і практичне значення отриманих результатів.

Розділ 1 «Поняття та сутність внутрішньої системи правосуддя міжнародних міжурядових організацій» складається з двох підрозділів, у яких здійснено дослідження генези розвитку внутрішньої системи правосуддя міжнародних міжурядових організацій, виокремлено етапи становлення внутрішньої системи правосуддя міжнародних міжурядових організацій, визначено та охарактеризовано цілі і завдання внутрішньої системи правосуддя міжнародних міжурядових організацій.

Розділ 2 «Організаційно-правовий механізм внутрішньої системи правосуддя ООН» складається з трьох підрозділів, у яких охарактеризовано неформальний і формальний рівні розв'язання внутрішніх суперечок у межах ООН, зокрема охарактеризовано порядок звернення та розгляду заяв співробітників організації до Офісу Омбудсмена та служби посередництва, адміністративних трибуналів ООН; досліджено внутрішню систему правосуддя спеціалізованих установ ООН (на прикладі Міжнародної організації праці, Міжнародного валютного фонду, Світового банку).

Розділ 3 «Організаційно-правова основа діяльності органів внутрішнього правосуддя регіональних міжурядових організацій» об'єднує

чотири підрозділи, у яких розглянуто організаційно-правовий механізм вирішення трудових суперечок у межах Ради Європи, Організації Північноатлантичного договору, Організації Американських Держав, Організації з безпеки і співробітництва в Європі.

Висновки автора, пропозиції і рекомендації можуть бути використані як у теоретичній, так і в практичній сферах, що підкреслює теоретичну і практичну значимість представленої роботи.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Мета і завдання дисертаційного дослідження, хід їхнього вирішення засвідчують наукову новизну роботи. Мета дисертаційного дослідження полягає у вирішенні наукового завдання шляхом розкриття організаційно-правової основи діяльності внутрішніх систем правосуддя міжнародних міжурядових організацій і визначення особливостей захисту трудових прав у межах таких механізмів.

Концепція дисертаційної роботи вмотивована. Здобувач обізнаний з матеріалом, було проведено ґрунтовне опрацювання джерел, відчувається вдале володіння методами наукового дослідження. Дисертація відзначається послідовністю, взаємозумовленістю концепції і результатів, змістовним матеріалом та аргументованістю.

Робота відповідає всім формально визначеним вимогам.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження. Наукова новизна результатів дисертаційної роботи не викликає сумніву, оскільки вона є першим в українській правовій науці комплексним науковим дослідженням внутрішньої системи правосуддя ММУО.

Дослідивши методологічну та емпіричну базу дослідження П.В. Фоміна, можна зробити висновок про те, що отримані ним результати мають наукову новизну і є науково обґрунтованими.

Заслужують на позитивну оцінку окремі положення дисертаційної роботи.

Автором надано ґрунтовну характеристику питання щодо виникнення і становлення внутрішніх механізмів урегулювання суперечок між адміністрацією і співробітниками ММУО під час проходження останніми міжнародної цивільної служби (на прикладі Ліги Націй, ООН, МОП) (с. 25-44).

Дисертантом виокремлено недоліки функціонування Адміністративного трибуналу ООН, який існував до реформи 2009 року, зокрема щодо виплати Організацією присудженої компенсації на підсумках розгляду справи Адміністративним трибуналом (с. 32-34); щодо можливості винесення Міжнародним Судом ООН консультативного висновку стосовно рішень Адміністративного трибуналу (с. 34-35) тощо.

У роботі розкрито особливості захисту трудових прав позаштатних співробітників ООН (волонтери, стажери, підрядники, добровольці та ін.) у межах системи внутрішнього правосуддя та цілком слушно зазначено щодо необхідності заснування окремого механізму розв'язання трудових суперечок для залучених позаштатних працівників організації через відсутність у них доступу до внутрішніх механізмів захисту трудових прав, що не відповідає принципам і цілям у галузі прав людини (с. 83-89).

На позитивну оцінку заслуговує висновок про те, що цілі і завдання внутрішньої системи правосуддя ММУО полягають, перш за все, у дотриманні прав людини співробітників персоналу, зокрема права на справедливий судовий розгляд і трудових прав та забезпечення безперебійного функціонування організації (с. 65-66).

Дисертантом здійснена ретельна робота щодо надання характеристики організаційно-правового механізму розв'язання трудових суперечок у межах ООН, розкрито неформальний (Канцелярія Омбудсмена, служба посередництва тощо) та формальний рівні рівень (Група управлінської оцінки, ТС ООН, АТ ООН) вирішення суперечок, розкрито процедуру розгляду поданих заяв означеними органами і посадовими особами.

Слід погодитися із твердження автора, що в умовах

широкомасштабного розповсюдження коронавірусної інфекції COVID-19 нагальним й актуальним є питання щодо дистанційної подачі заяв і супровідних документів до адміністративних трибуналів ММУО та забезпечення дистанційної участі в судовому розгляді через аудіо- відео-конференцзв'язок. З огляду на це автором цілком доцільно проаналізовано процедурно-процесуальні акти органів внутрішнього правосуддя ММУО щодо регламентації процедури подання вищевказаних документів через спеціально створено електронні платформи (с. 128-129).

У роботі проведена ґрунтовна робота щодо розкриття питання юридичного представництва заявників (особисто, через ВЮДП тощо) у межах внутрішньої системи правосуддя ММУО та акцентовано увагу на існуючих недоліках у цій сфері (с. 69-75, 100-103).

Дослідження Фоміна П.В. спирається на ґрунтовну джерельну базу, яку складають доктринальні джерела, універсальні і регіональні міжнародні угоди, установчі акти, акти вторинного права (загалом 160 найменування).

Зауваження щодо змісту дисертаційної роботи. Зазначаючи щодо високого теоретичного рівня наданого на рецензування дисертаційного дослідження, його наукову новизну, практичну значимість, слід також вказати щодо окремих дискусійних положень

Так, окремі питання залишилися поза увагою здобувача. Зокрема:

- у дисертації досить фрагментарно висвітлено питання щодо залучення приватних адвокатів для захисту прав співробітників персоналу ММУО;
- розкриваючи питання щодо організаційно-правового механізму вирішення трудових суперечок у межах спеціалізованих установ ООН, дисертант зазначає щодо прийнятих АТ МОП рішень, які передували виходу окремих організацій з-під юрисдикції Трибуналу, на нашу думку доцільним було б розкрити зміст означених рішень, що, в свою чергу, значно підсилило б практичне значення роботи;

- у роботі недостатньо уваги приділено питанню щодо дотримання гендерного фактору при формуванні суддівського корпусу та неформальних органів внутрішньої системи розв'язання суперечок ММУО;
- автором приділена значна увагу питанню щодо формування внутрішніх систем правосуддя ММУО, зокрема вказано стосовно неможливості звернення співробітників до національних судових установ із позовом проти організації через наділення її імунітетом від судової юрисдикції. З огляду на це було б доцільним висвітлити правові позиції національних судових органів у справах за позовами міжнародних цивільних службовців проти ММУО.

Висловлені зауваження жодним чином не ставлять під сумнів теоретичне і практичне значення дослідження та мають характер наукової дискусії та окреслюють авторів перспективи подальших наукових досліджень.

Повнота викладу в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні теоретичні положення дисертації висвітлені в 13 наукових публікацій, з яких: 2 статті опублікованих у фахових наукових виданнях України, 2 – у фахових наукових виданнях інших держав (Legea si Viata, Knowledge, Education, Law, Management) а також 9 – у збірниках тез доповідей і повідомлень на наукових та науково-практичних конференціях, чітко відображають висновки дослідження, які є достатньою мірою логічними та обґрунтованими.

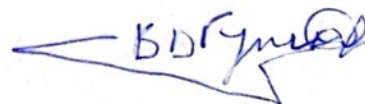
Відсутність порушення академічної доброчесності.

Дисертація є самостійною науковою працею, в якій відображені власні ідеї і напрацювання автора, що дозволило вирішити поставлені у роботі завдання. Робота містить теоретичні положення і висновки, сформульовані дисертантом особисто. Використані в дисертаційному дослідженні ідеї і положення науковців мають відповідне посилання і використанні з метою підкріплення ідей автора.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження Фоміна Павла Вікторовича «Внутрішня система правосуддя міжнародних міжурядових організацій» характеризується глибиною дослідження, скрупульозністю підходу, точністю викладення дисертаційного матеріалу, має наукову новизну та важливе значення для розвитку правової науки. Дисертація виконана на високому теоретичному і методологічному рівні, містить вирішення важливої для сучасної юриспруденції проблеми. Робота відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. (зі змінами внесеними згідно з Постановами КМУ №656 від 19.08.2015 р., №1159 від 30.12.2015 р. та №567 від 27.07.2016 р № 943 від 20.11.2019 р., № 607 від 15.07.2020 р.), постанови Кабінету Міністрів України № 167 (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 979 від 21.10.2020 р., № 608 від 09.06.2021 р.) Про присудження ступеня доктора філософії, а її автор – Фомін Павло Вікторович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 293 – міжнародне право.

Офіційний опонент –

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри міжнародного права
факультету міжнародних відносин
Львівського національного
університету імені Івана Франка

 Віталій ГУТНИК

Підпис професора В.Гутника підтверджую
Вчений секретар

 доц. Грабовецька О.С.

